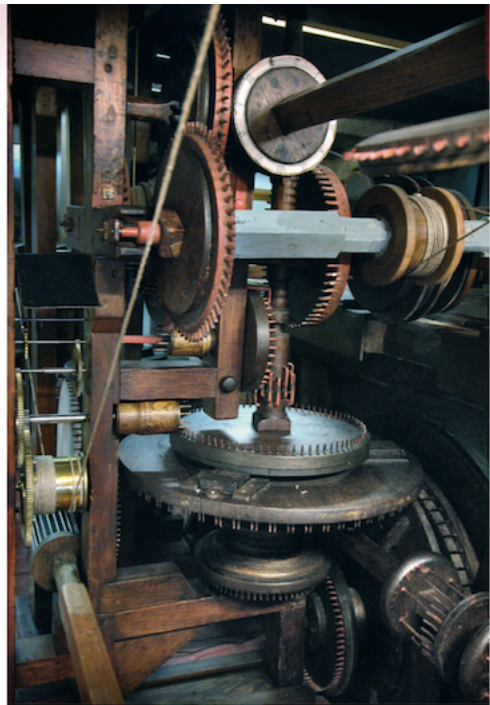

Hij vond het erg leuk om die boeken te bestuderen en hij was er goed in. Toen Eise vijftien jaar was, schreef hij zelf zijn eerste wiskundeboek met meer dan 650 pagina's. Daarna heeft hij nog drie boeken geschreven, zoals een boek met tekeningen van *zonnewijzers*. Met een zonnewijzer konden mensen vroeger zien hoe laat het was. Dat Eise zoveel van wiskunde en sterrenkunde af wist, kwam jaren later goed uit...

2 Het planetarium van Eise

In 1774 voorspelde een Friese *dominee* dat de maan en de planeten Mercurius, Venus, Mars en Jupiter op elkaar zouden botsen. Hij dacht dit, omdat op een ochtend de maan en deze planeten heel dicht bij elkaar aan de hemel zouden staan. Door de botsing zou de aarde uit haar baan raken en in de zon verbranden. De dominee schreef zijn voorspelling in een boekje. Veel inwoners van Friesland werden door deze voorspelling erg bang: de aarde zou vergaan! Maar Eise wist wel beter. Die botsing was grote onzin. Het lijkt wel of de maan en de planeten dicht bij elkaar aan de hemel staan, maar in werkelijkheid liggen ze veel te ver uit elkaar om te kunnen botsen. Daarom wilde Eise de mensen laten zien dat er niets aan de hand was. Eise verhuisde naar Franeker. Daar bouwde hij in het plafond in zijn woonkamer het *zonnestelsel* in het klein na. Een zonnestelsel is de zon met alle hemellichamen die eromheen draaien. Om het allemaal te laten passen heeft hij de werkelijkheid duizend miljard keer verkleind! In het midden van dit planetarium hing hij de zon met daaromheen de planeten. Om de planeet aarde draaide nog de maan. Net zoals in het echt, draaiden de planeten in Eises planetarium in hun eigen tempo om de zon heen. Het was veel werk om dit ingewikkelde planetarium te bouwen.

Tienduizend handgemaakte spijkers zijn de tanden van het raderwerk.

Bewegende radertjes

Eise heeft een enorm raderwerk gemaakt om de maan, aarde en alle andere planeten te laten bewegen. Een grote slingerklok zorgde ervoor dat alle radertjes bewogen. Zeven jaar later, in 1781, was Eise klaar. Hij was toen 37 jaar. Maar toen waren nog niet alle planeten ontdekt. Daardoor zijn de planeten Uranus en Neptunes geen onderdeel van zijn planetarium. Eise kon deze planeten ook niet later toevoegen, daar was zijn woonkamer veel te klein voor. Die had dan 25 keer zo groot moeten zijn! Maar toch heeft hij mensen zo kunnen laten zien dat de maan en de planeten helemaal niet konden botsen.